

Szerkesztőségi iroda:
Nagybecskerek,
Zápolya-utca 1-ső szám,
hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.
Kiadóhivatal:
Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.
Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Előfizetési árak:
Égész évre ——— 24 kor
Félévre ——— 12 .
Negyedévre ——— 6 .
Egy hóra ——— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések
a kiadóhivatalban fogadtatnak el
Azonkívül az összes hirdetései
irodáknak.

Megjelenik
vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1906.

XXXV. évfolyam. 13. szám.

Szerda, január 17.

Ne bánts a királyt!

— január 17.

(L—t.) Ha történelmünket, multunk tükrét magunk elé képzeljük, a legsötétebb pontok mindig ott mutatkoznak, ahol nemzet és király állottak szembe egymással. Bármelyik fél, bármilyen dicsőséges n állotta is az ostromot, mindig undorító, visszataszító volt a hadakozás, mert a nemzet atyjához miképen lehetne méltó hű fiainak leigázása, avagy viszont a magyar nemzethez a legelső magyar ember ellen folytatott küzdelem?

Lovagias, keményfejű, érzékenykedő nemzet vagyunk. De hazánknak azok az államférfiak tettek mindig legnagyobb szolgálataikat, kik szem előtt tudták tartani a király és a nemzet hiúságát, lovagiasságát, érzékenységét és azt politikájukkal nem érintették.

A mostani nemzeti küzdelem megindításában azonban mindezek számításán kívül maradtak. Az ellenzék meg akarta alázni a dinasztikus hatalmat; eljárása azonban formájában izléstelen, lényegében kegyetlen volt. A dinasztikus hatalom a támadást Chlopyban visszadta. Nagy vitára fog alkalmat adni az utókor előtt a történelemben, hogy a támadás, vagy a visszacsapás volt-e kevésbé lovagias és ami fő, kevésbé célszerű.

Annyi bizonyos, hogy a most folyó király-ostrom időszerűtlen, elhibázott, elhamarkodott volt s intézői minden politikai előrelátás nélkül rendezték azt. Viszont a chlopyi hadiparancs sem volt célravezető a Habsburgok szándokaiban.

A nemzeti küzdelem másik tézise ma már egészen világos: a kiegyezés ma még meg nem bolygatható, ki nem korri-

gálható; a királyi hatalom, a királyi tekintély, melyet most megnyirbálni akarnak, ezt ebben a pillanatban meg nem engedni.

Tehát tévedett az egész koalíció s tévedésbe hozta magát a nemzetet is, midőn azt hirdette, hite szerint hitte, hogy az idő erre már elérkezett. Nincs messze a kor, midőn éppen azok, akik ezt a kínos és káros állapotot előidézték, eljárásukkal, céltalan politikájukkal, szemben a dinasztival, Ausztriával és az egész világgal szemben bevallani kényyszerülnek, hogy erő, bátorság és a szükséges munició nélkül mentünk bele az agg, minden ízében alkotmányos királyllyal egy teljesen lovagiattalan, bár békés uton rövid idő alatt megoldható küzdelemben.

Ma még bármennyire népszerűtlen is álláspontunk, mindenkinek be kell ismerni, hogy a magyarság egységesítő és hódító ereje még nem teljes. Néhány száz esztendeig tétlenkedtünk, illetve — eltekintve 48 tól — a legradikálisabbak is csak politikai álláspontjuk, politikai becsületük fenntartására törekedtek, de komoly munkára, a cselekedet terére soha nem léptek s így néhány év alatt, vagy pláne márcól-holnapra nem lehet a multak hibáját, a hibás törvényalkotásokat jóvátenni.

Várnunk és dolgoznunk kell! De nem úgy, mint eddig!

Ki kell békülnünk a nemzetiségekkel, le kell mondani a faji elbizakodottságról, ki kell rugni és le kell leplezni azokat, a kik hiúságuknak, önteltségüknek hízlelve, visznek bele a romlásba, pusztulásba.

Ügyvédi furfangot akarták ezek a nemzeti jogokat kiravaszkodni; mint egy bujkáló, fizetni nem akaró rossz adóst,

ugy akarták megfogni a királyt s nem számítottak arra, hogy eljárásuk ellenkezik a magyar lovagiassággal, a magyar nemzet királyhűségével, pedig ez a nemzet királyának egy jó s'aváért mindég tudja igazi lelkesedéssel kiáltani: „Életünket és vérünket!” Ez a nemzet a magyar királyért mindenkor mindenkinek, még ha a poklok minden ördögével szövetezik is, a fölébe tudja dörögni: „Ne bánts a királyt!”

Nagybecskerek város vízvezetékének kérdéséhez.

Irta: Maurer Gyula.

III.

Nagybecskerek nyilvános kutjai ellen elég panaszt lehet hallani, de miután e kutak vizének vegyi és esetleg bakteriológiai megvizsgálásáról szóló adatok rendelkezésemre nem állanak, valamint nem ösmerem a talajnak a furások adataiból összeállítható rétegzését, az egyes kutak mélységét, azok foglalási és balesésének módját, — ezen panaszok jelentősége felől véleményem nem mondhatok.

Mert hiszen bizonyos, hogy ha esetleg valamely kut nincsen elegendő gonddal belelve és abba nemcsak a mélyebb, hanem egyuttal a felső szennyezett rétegek vize is belejut, e körülményből a felhasználandó artézi vizek jószágára semmi nemü hátrányos következtetést vonni nem lehet. Az sincsen kizárva, hogy az egyes mélykutak vizében uszó idegen testek — föltéve, hogy csakugyan a mélyebb fekvésű, a kérdés tárgyát képező rétegekből kerülnek elő, — nem bírnak fertőző hatással s ez esetben nagyon könnyű szerrel kiválaszthatók.

Az első teendő mindenestre az volna, vizsgálat alá venni az összes kutakat és ezek furási adataiból megállapítani a város alatti talaj rétegzését, megállapítani, van-e, vagy vannak-e olyan agyagrétegek, melyek a vizűd rétegeket egymástól és különösen a felszíni vizektől biztosan elzárják, s hogy ezen módon tényleg ugynevezett „negatív artézi” kutakkal van-e dolgunk — s ezek

A „TORONTÁL” tárcája.

A tekintély.

Hóval fedett bércek csúcsán,
Hol a pára jéggé fagy,
S gyöngyfűzést szó nap sugara
Sziklákon, ha megakad.

Fejedelem a várában
Biztosabban nem trónol,
Mint a büszke saskeselyű
Sziklafészében honol.

Sziklafésze fellegvára
Ki támadná odafenn?
Mig magasban él és szárnyal,
Ment ő minden baj ellen.

De jaj! ha szárnya földhez közel
Ragadja őt sár, por felé,
Lesben álló vadász rája
Nyilzappal tör elé.

Megtépázva, szárnysegeitlen
Vergődik a föld színén,
Tompá fegyver nyoma látszik
Teste vérvő száz sebén.

A tekintélyre is ily sors vár,
Ha a magasról leszáll
S a tömeggel szembe szállva,
Ohajinak utba áll.

Irgalmatlanul letépik
Róla rangja dicsmeztét,
Gunyakacaj feléje hangzik,
Köny borítja a szemét.

Utca sara löveggé lesz,
Annak céljául szolgál,
Multban szerzett érdem, hírnév
Szamba nem jó, nem használ.

Záptojás elmossa multját,
A harag majd sárga jelt,
Majd meg sárfeketét rányom,
Kit a nép imént kegyelt.

Lélekharang kondul busan
A haldokló tekintélynek,
Nem a személynek — ugy mondják —
Szól az, — csak az elveknak.

Klein Mór.

Jó ismerősök.

Izlésesen butorozott szoba. A függönyönön keresztül alig tud a napsugár beszűrődni az illatos boudoirba. Alkonyodik. Esmeralda fejét gyönyörű kezeibe nyugtatva ábrándozik. A papagáj is unatkozik aranyos kalitkájában.

Esmeralda sok mindenfélére gondol, többi közt a jegyesére is. Mert hiszik, nem hiszik, de tény, hogy Esmeralda, az ünnepezt színésznő, eljegyezte magát Arthur Saldennel, egy csinos, gazdag, tisztességes emberrel, kinek előkelő állása van a társadalomban. A fiatal menyasszony szemei oly okosan csillognak, mint a sokat tapasztalt hölgyeké s bágyadtan dől végig a szofán.

A feketehajú kis komorna azt jelenti, hogy Salden ur óhajta látogatását tenni, s hogy bevezette a szalónba.

Esmeralda nemsokára Arthurjának a karjai közt nyugszik, mikor a komorna ismét megjelent az ajtóban.

— Hochheim bankár!
— Sajnálom, — mondá Esmeralda — nem vagyok itthon.

— Pompás, nagyszerű — mondá egy jovialis vastag hang. — Aki ily hangosan beszél, az itthon van.

S a régi ismerős fesztelenségével bemegy a szalónba, gyémántgyűrűs kezével leereszkedőleg megcsipi a színésznő állát s már már egyéb érintkezési pontokat is keres, mikor Arthur fölrezenve rátámad:

— Mi akar ez lenni, uram? Adjon magyarázatot. Nevem Salden. Ez a hölgy jegyesem.

— Jegyese!
Hochheim bankár kissé jobban az orrára szoritva arany szemüvegét, idegesen megigazítja s néma bámulattal néz rájuk.

— Milles fois pardon, drága uram, bocsánatot kérek. De ki is gondolhatta volna, hogy jegyese? Hiszen ez nagyszerű, fogadja legőszin-

tébb szerencsekívánatomat. De nini, önök társaságot is hívtak super-be! Nem a mi Don Juanunk, a szeretetreméltó Leichtwitz báró?

Csakugyan ő az.
A feketehajú duennát félrelökve, aki kétségbeesetten vonogatja a vállait, belépett a szalónba, most odamegy Esmeraldához, kinek egy szó nem sok, annyi sem fér ki a torkán az ijedségtől.

— Fogja kedves gyermekem — mondá a báró orrhagyon, affektált meghajlással tevő szívére a kezét. — Egy kis ajándékot hoztam utólag. Parole d'honneur, most ismét embaisse vagyok, de ma jól akarom csinálni a dolgomat.

Kibont egy papircsomagot s udvariasan teszi hozzá:

— E kövek arra kéri, hogy tartson meg jó emlékezetében.

Erre már Hochheim bankár megmozdul.
— Báró ur, — sugja neki halkán — ... écoutez mon brave! Esmeralde kisasszony menyasszony, annak rendje-módja szerinti igazi menyasszony.

A meghökkent báró egypárszor levegő után kapkod, de bámulatát egy groteszk meghalással palástolta:
— Fogadja szerencsekívánataimat. Hiszen ez piramidális.

A szeretetreméltó gratuláns ujjabb részleteket akar tudni, mikor egy daliás ulánustiszt lesz látható.

— Ugy látszik, zavarom — mondja a vendég mély basszus-hangon s leül a szofára, hol Esmeralda halálra rémulve bámul Arthurra, ki halványan, szótlannul rogy egy székre.

— De hiszen azt mondta drágám ... vagy talán tévednék? Lehetetlen! Azt mondta, hogy ma este egyedül lesz. Azonban — ugy látom — félreértés van a dologban. Bon, majd később jövök.

De ki közeledik ismét? Kik azok, kik egymáson tolnak be a terembe? Kik ezek az alakok, kik oly fesztelennül nyitnak be, mintha

alajján meg kell keresni azon rétegeket, melyek a vízbeszerzésnél számításba jöhetnek.

Meg kell vizsgálni az egyes kutakat is, csupán azokat vehetjük további vizsgálataink alapjául, a melyeknek úgy foglalása és bérelése teljesen kifogástalan. Az így kiválasztott összes kutak hosszabb ideig, legalább egy esztendőig állandó észlelés tárgyát képeznek. A vizállások oly sűrűn jegyzendők, hogy azok ingadozása ki-tüntethető legyen, és e kutak fontosabbjaiból egy a legalacsonyabb, mint legmagasabb és közepes vizállások alkalmával próbák veendőek, a melyek beható kémiai és bacteológiai vizsgálatoknak vettetének alá.

Ha azután ezen vizsgálatok kedvező eredménnyel járnak, legcélszerűbb lesz a legalsóvizű vizállás idejében végzendő szivattyuzási kísérleteket magán az egyik már létező kúton fogantatosítani. Ezeknek a szivattyuzási próbáknak hetekig, sőt nincs kizárva, hogy hónapokig kell tartaniok; mindenesetre addig, míg egyenletes szivattyuzás mellett a kut vízszintje állandósul. A szivattyuzott kut vize időközönként megvizsgálendő, a kísérletek ideje alatt pedig a többi kutak vize is állandó észlelet tárgyát képezzék.

Amennyiben a meglevő kutak között olyanok vannak, melyek különböző, egymástól elzárt rétegekhez érnek le, a szivattyuzási próbák lehetőleg ezen kutak mindegyikére végrehajthatók.

Csakis ily kísérletek végrehajtása után alkothatunk magunknak képet afelől, hogy miként fogjuk a szükséges vízmennyiséget beszerezni. Akkor azután megindulhatnak a tervezések és megindíthatjuk a szükséges szivókutak fokozatos kiépítését, természetesen mindig kísérletileg ellenőrizve azok teljesítőképességét és azok vízének jóságát. A részletkérdésekre akkor már reá kerülhet a sor.

De addig még hosszabb idő telik el, a melyet szorgos munkával kell eltölteni, nem hamarkodva el semmit, és kockázatva keveset, mert minden újabb kiadás megelőző kísérleteken nyugszik. Elhamarkodástól különösen óvakodni kell és lehetőleg meg kell őrizni a teljes nyilvánosságot oly ügyben, a mely oly nagy összegű költségeket igényel.

Hogy milyen nagyok e költségek, arra nézve néhány példát kívánok fölemlíteni.

Baden nagyhercegségben a kényszerítő egészségügyi intézkedések következtében már minden kisebb község, minden falu bir vízvezetékekkel. E helységek népe nagybörbűsít mezőgazdasággal foglalkozik s így e községek Becskerekkel párhuzamba állíthatók. A víz részben a közeli hegyek forrásaiból, részben a vízű kavicsos átalajból szerzetetik; azonkívül csaknem mindenütt megvan a szolgálati meder-e elhelyezésére szükséges magaslat. A viszonyok tehát kedvezőbbek mint nálunk.

A vízmű létesítésének költségei ott a lakosságra elosztva fejenként 36—42 koronát tesznek ki, sőt néha 60 koronáig emelkednek.

Szegeden, amely városnak aránylag szin-

jegyet váltottak volna hozzá? Ezek az urak valamennyien ahhoz a társadalmi osztályhoz tartoznak, kik elég gazdagok arra, hogy a bünt meg-aranyozzák s valamennyien feszületlenül viselkednek a háziasszonnyal szemben.

Esmeralda még mindig a vőlegényére bámul s ez még mindig megbabonázva ül a széknél.

A bankár elkezdte a torkát köszörülni, körül-néz, mintha a jelenlevőket akarná megszámlálni, megadással int a fejével, azután nyomatékosan mondja:

— Uraim, abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy Esmeralda és Salden Arthur ur el-jegyzését jelenthetem. Éljen Esmeralda.

Mindenki nevet és mindenki diadalmasan éljenez.

Most Arthur megtörte a varázst. Dühösen fölugrik, odarohan menyasszonyához, fenyegetőleg emeli föl az öklét és —

— Segítség! — kiabálja Esmeralda.

Verejtékes homlokkal ébred föl s bámulva néz körül.

Közben egészen besötétedett.

Esmeralda csak álmódott ugyan, de ezek az alsók, akik drágán megvásárolt jogot formálnak hozzá, mind jó ismerősei. Az ember sokszor azt álmodja, amit átél s azt mondják, hogy az álom maga a megtestesült lelkiismeret.

A színész nő fölkel s meggyújtja a lámpát.

Egy pillantást vet a nagy fali tükörbe.

— Még mindig Esmeralda vagyok s értek a győzelemhez. Arthur talán még nem tud semmit, talán már mindent tud. Nem baj. Szeret s akár-mivel fecsegik is tele a fejét, nálam mindent el fog felejteni. Nem engedek neki időt a gondolkodásra, mámorba fogom ringatni — s el fog venni.

— Jó étvágyat — szólott ekkor egy gunyos hang. Esmeralda rémülten fordult hátra, de azután megnyugodott.

Csak a papagáj fecsegett.

Emil Kindt.

tén kedvező körülményekkel kellett számolnia, az építési költség a vízvezetékekkel ellátott város-rész mai lakosságára elosztva fejenként 40 koronát tesz ki.

Nagybecskereken ez az összeg a 40 koronát bizonynyal meg fogja haladni. Itt természetesen mindig csak a vízvezetékekkel ellátott városrész lakossága veendő számításba, az azon kívül elhelyezett közkutak külön költségelendők.

Ilyen nagymérvű költségekkel szemben indokolt, hogy mindenki figyelemmel kísérhesse a tárgyalások menetét, a kísérletek eredményét, hogy ilyen módon mindenki részt vehessen a felelősség viselésében, nem csupán a város ügyei-nek vezetői. (Vége köv.)

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden a pa reggeli 1/2 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/2-től 1/8-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délben gőzfürdő. A fürdő egész nap nyitva marad.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület olvasóhelyisége (Váraljai-utca 9. sz.). Nyitva mindennap délután 5 órától este 10-ig, vasár- és ünnepnapokon délután 2 órától este 10-ig.

Január 28. A zenekedvelők és a Harmonia közgyűlése. Február 12. Közig. bizottság ülése.

— **Miniszeri biztos.** A nagybecskereki rétlecsapoló és a torontálérzsébellaki rétlecsapoló társulathoz a két társulat ügyeinek vezetésére Sierban János jószágigazgatót miniszeri biztosként küldték ki.

— **Eljegyzés.** Kövesi Antal, selmecbányai bányászati és erdészeti főiskolai helyettes-tanár eljegyezte Schwarz Margit urhölgyet, a nagybecskereki hölgyvilág e nagyműveltségű, rokonszenves tagját, Oldal Antal takarékpénztári vezérigazgató mostoha leányát.

— **A lugosi kir. közigyűző.** Az Aradi Közlöny értesítése szerint Plausich Aladar nagylaki kir. közigyűzőt Luzosra fogják athelyezni, míg nagylaki kir. közigyűzővé Petrovics Aurél nagylaki ügyvédet nevezi ki az igazságügy-miniszter.

— **Esküvő.** Nagy László, a 29-ik gyalogezred hadnagyja, Nagy László temesvári nyugalmazott városi tanácsnok fia, ma esküdtött örök hűséget Gyertyamoson Kisfaludy Ilonka kisasszonynak, Kisfaludy Péter ügyvéd leányának.

— **A csávosi hid vamszedési joga.** A hivatalos lap legutóbbi száma a csávosi hid vamszedési jogához a kereskedelmi miniszternek következő II. függelékét közli:

Megengedem Torontálvármegye közönségének, hogy a hivatali elődön által 1895. évi június hó 17-én 8086 sz. alatt kiadott és 1899. évi június hó 22-én 29141 sz. alatt kiadott függelékkel meg hosszabbított engedélykirattal a csávosi Temes-hidra engedélyezett hidvamszedési jogot, a lejárat napjától, azaz 1903. évi szeptember hó 1-től számítandó egymá-utan következő 5 éven át, azaz 1908. évi szeptember hó 1-ő napjáig az előbb hivatkozott engedélykiratban részletesen felsorolt feltételek és kikötések betartása mellett s az ugyanabban megállapított vamszabályzatnak oly kiegészítésével, hogy a hidon áthaladó autómobilert azentul 30 fillér vámdíj szedhető — gyakorolhassa. Ez alkalommal kötele-ségévé teszem a vamszedésnek, illetve vámbérlőnek, hogy a vamszedési jog gyakorlása esetén — a forgalmi adatoknak jövőre való tekintettel szükséges megállapítása, ugyszintén a vámbevételek pontos megállapítása és az 1890 évi I. t. c. 102 § a értelmében arra hivatott hatóságok által gyakorlandó ellenőr és biztosíthatása szempontjából, a vámbevételek terhére kiegészítő elszámolható költségen az egyes vámdíjteleknek megfelelő és két egyenlő részszelvényből álló bécákat tartalmazó összefűzött és a járási főszolgabíró hivatalos pecsétjével ellátott jegyfűzeteket szerezzen be és a vámtárgyat használóknak a vámdíj lefizetése alkalmával és annak igazolása céljából a lefizetett vámdíjnak megfelelő, a jegyfűzetből leszakított bécájeget szolgáltatson ki. A bécájeget másik fele a jegyfűzetben maradván, az ellenőrzés és adatgyűjtés céljaira fog szolgálni. Budapest, 1906. évi január hó 6-án. Vörö-s László s. k. keresk. m. kir. miniszter.

— **A tartalékosok figyelme.** A honvédelmi miniszter legújában rendelkezést bocsátott ki, melynek értelmében mindazon hadköteles tartalékosok, akiknek motorkocsijuk, vagy motorkerékpárjuk van, tartoznak e körülményt a katonai ügyosztályoknál mulhatatlanul bejelenteni s behivatásuk esetén a tulajdonukat képező motorkocsikat, illetve motorkerékpárokat magukkal hozni. A katonai gyakorlatoknál való használat idejére a kincstár a tulajdonosoknak átlagos napi koptatási díjakat ad.

— **Temetés.** Ma délután 3 órakor temették el nagy részvét mellett Kovách Ágostonné, néhai Kovách Ágoston kir. tanácsos özvegyét. A temetésen nagy gyászoló közönség vett részt, köztük a jótékony nőegylet testületileg, amelynek az elhunyt egyik alapító tagja volt.

— **A zentai hid.** Az elmúlt napokban beható tanácskozás folyt a kereskedelmi miniszteriumban a zentai hid ügyében, amelynek eredménye az, hogy megállapították, hogy a hid építését már ez év tavaszán megkezdik.

— **Mulatság.** A szenthuberti önk. tűzoltóegyesület a jövő szombaton, azaz 20-án a Hammang-féle nagyvendéglőben saját pénztára javára tréfas tombolával egybekötött táncmulatságot rendez, amelyhez a meghívókat már széjjelküldték. Belépő díj 70 fillér.

— **A határrendőrség életbeléptetése.** Január 15-én kezdték meg működésüket az ország különböző pontjain felállított határrendőrségi kapitányságok. A kitűnően előkészített törvény végrehajtása a legnagyobb pontossággal megy végbe. A kinevezett határrendőrségi tisztviselők csoportonként megjelentek a belügyminiszteriumban és letették a hivatalos esküt és azután nyomban elutaztak hivatali székhelyeikre, elfoglalták hivatalukat. A határrendőrségi tisztviselők a fővárosi m. kir. államrendőrségi tisztviselőkhöz hasonló egyenruházatot és rangjelést kapnak a gallérjukon. A helyi hatóságok, miként a belügyminiszteriumba érkezett jelentésekből kiténik a legnagyobb előzékenységgel működtek közre a határrendőrségi kapitányságok föllállítására körül.

— **Szocialista gyűlés.** A Torontálvármegye határában levő Óbecsén vasárnap az újjászervező szocialdemokrata-párt nagygyűlést tartott, melyen Bács megye számos községéből nagy küldöttségek jelentek meg, úgy, hogy az óbecsiekkel együtt több ezerre ment közönség volt jelen. A gyűlést Batta József korelőnk nyitotta meg, előlőknek egyhangulag Kovács Ferenc, jegyzőnek Radó Ferenc választott meg. A gyűlésnek Mezői Vilmos országgyűlési képviselő volt a szónoka. Ezután az egyes községi küldöttségek tették meg hivatalos jelentésüket és a szerb pogarságnak egy nagyobb küldöttsége jelentette be a párthoz való csatlakozását.

— **Amerikai cirkusz Nagybecskereken.** Emlekezetes még az a lázas érdeklődés, amely néhány esztendővel ezelőtt a Barnum-cirkusz vállalatát fogadta, s amely érdeklődés annak idején többekézésbe kielégítést is nyert. Nehány hónap múlva egy hasonló nagyszabású amerikai cirkusz jövetelére lehetünk elkészülve, mert — mint értesülünk — a helybeli rendőrkapitánysághoz a minap kérvény érkezett, amelyben a Buffalo-Bill-Will-West-Limited amerikai cirkuszvállalat engedélyt kér arra, hogy Nagybecskerek város területén valamely alkalmas helyen, június hó első napjaiban délutáni és esti előadásokat rendezhessen. Az engedélyt kérő irat elmondja még, hogy a cirkusznak szüksége van körülbelül 400 méter hosszú és 200 méter széles területre, a sátrak felépítését és berendezését maguk eszközök potom három óra alatt, a leszerelést és összecsomagolást pedig plane egy óra alatt végzik el. A személyzet 1200 egyenből áll, ezenkívül 500 iskolázott lovat visznek magukkal. A szállítók a társulat saját öt vonaton eszközli. A továbbiakra vonatkozólag pedig bejelentik, hogy a napokban a társulat egy megbízottját fogja Nagybecskerekre küldeni, aki megteszi a szükséges előkészületeket.

— **Emlékeztető.** — Ah, jó napot...

— Bocsánat, nincs szerencsém.

— Hát nem emlékszik? Tavalaj a cirkuszban egymás mellett ültünk. Sokat neveltünk. No, nem emlékszik a dresszirozott számra?

— De igen, most már ráismerek.

— **Le ölt kisbíró.** Makoról jelentik: Tegnapi este majdnem végzetes szerencsétlenség történt Magyarcsanak községben. Kriszta Todor éjjeli őr a forgópisztolyát a kezében tartotta, mikor elébe került Zavarja György kisbíró. Az éjjeli őr tréfából ráfogta a revolvert a kisbíróra, miközben a fegyver elsült és a kisbírónak jobbkarját meglőtte. A lövés oly erősen talált, hogy a karcsontot teljesen összetörte. A sérülés igen veszedelmes, de van remény, hogy kigyógyul. A sérültet a makói kórházban ápolják.

— **Kibukott a vonatból.** A budapesti személyvonat, amely délelőtt 11 órakor érkezik Szegedre, Dorozsmán fölött egy asszonyt, aki a szeged-dorozsmai útvonalon szerencsétlenül járt. Kibukott a harmadosztályú kocsiából a robogó vonatról és a pályatesten összezsuzta magát.

— **Hibaigazítás.** A vízvezetéről szóló tegnapi cikkünkbe értelem zavaró sajtóhiba csuszott be. Nevezetesen a cikk második bekezdésében „népes bakteriumról” szól, holott ez helyesen „népes laboratorium”-nak olvasandó.

Csempészek és pénzügyőrök harca. Nagy-falu temesmegyei községben tegnapelőtt éjjel két bátor pénzügyőr véres harcot vívott tizennyolc csempész ellen. Vasárnapról-hétfőre virradó éjjelen, esti 10 és 11 óra közt ugyanis Strasser József fővigyázó és Somogyi Pál vigyázó székesúti pénzügyőrök tizennyolc csempésszel találkoztak Nagyfalva község közlegelőjén. A pénzügyőrök megállásra szólították föl a csempészeket, mire azok azzal feleltek, hogy megtámadták őket. A pénzügyőrök önvédelemből fegyverüket használták és Strasser fővigyázó Raka Flória egresi csempészt hasba lölte, mire aztán a többiek elmenekültek. Raka tegnap délben sebeibe belehalt. Az eset megvizsgálása folyamatban van.

Színház és Irodalom.

*** Színügyi bizottság ülése.** Torontálvármegye színügyi bizottsága tegnap délben dr. Dellime nics Lajos főispán elnökelete alatt ülést tartott, melyen részt vettek: Balácsi József, dr. Brájer Lajos, Jankó Ágost, dr. Perisics Zoltán, dr. Pollák Győző, dr. Végh Lajos bizottsági tagok. A bizottság mindenekelelt megállapította az 1906-ik évi költségvetést s felülvizsgálván a múlt évi zárszámadatokat, a pénztárosnak a felmentvényt megadta.

Jankó Ágost alispán indítványára a bizottság kimondta, hogy tanulmány tárgyává teszi a más városokban fennálló színpártoló egyesületek alapszabályait s amennyiben nálunk ezáltal a színibérlét fokozása volna lehetséges, Nagybecskereken is megalakítja az együletet.

Végül kimondták, hogy a bizottság átír a városhoz, hogy az elodázhatatlanul szükséges javításokat a színházban csináltassa meg.

*** Polgárok Lugoson.** Polgár Károly társulata vasárnap hagyta el Zombort, hol harmadfél hónapig játszott s átment Lugosra, hogy ottani kötelezettségeinek eleget tegyen. Polgárok hétfőn kezdték meg az előadásokat.

*** A Világ Történelme.** A cseleptetés feleségeket Xantippének nevezük még ma is, pedig ez a házasság asszonyka a híres görög bölcsnek, Szokratesznek a felesége 2400 év előtt élt. Róla és férjéről érdekesen ír az Endrei Zsolt-féle „A Világ Történelme” e heti száma. Aki ezt az érdekes, népszerű előadásu munkát meg akarja ismerni, kérjen mutatványszámot, melyet bérmentve és ingyen küld meg „A Világ Történelme” kiadóhivatala, Budapest, VI., Aradi-utca 8.

Mulatság.

Farsangi naptár.

1906. január 27. A szerb egyházi dalárda beszédje. 1906. febr. 1. Burestély a kaszinóban.
 „ 1. A kereskedelmi alkalmazottak szakegyületének táncestélye a Korona-szállóházban.
 „ 3. Az izr. nőegylet jelmezesestélye.
 „ 17. A felső keresk. iskola Jókai-estélye.
 „ 24. A jótékony nőegylet estélye.

*** A szerb egyházi dalárda beszédje.** Említettük már, hogy a szerb egyházi dalárda, a régi, jó hírnevű egylet hangversenyt rendez január hó 27-én a „Korona”-szálló összes termeiben. A művészi nívóun álló programot, a melyet lejjebb közlünk, a minap állította össze az egylet vezetősége s most már serényen folynak a próbák. Az estély kezdete 8 órakor van. Belépő díjak: zsűlieszék 4 kor., I-ső rendű ülőhely 2 kor., 40 fillér, II. rendű ülőhely 2 kor. Jegyek előre válthatók Terzin Zs. Zsivkó kereskedésében és a hangverseny napján a pénztárnál. Előadás után tánc. A beszéda műsora a következő: 1. Lirin: „Hvalite boga” vegyeskar. éneklő a szerb egyházi dalárda. 2. Nepadovity Ly: „Grudase mlye” költemény, szavalja Gruncsits Dusan. 3. Gruity L.: „Bolan svet”, duett, éneklők Risztics Maria k. a és Roknits Maria k. a. egyleti tagok. 4. Marlianni: „Obutyarszki zbor”, vegyeskar, éneklő a szerb egyházi dalárda, bariton szólóval, zongora kísérettel. 5. Jorgovity M.: „Na gondoli”, szoprán szóló, éneklő Staity Ottilia k. a. egyleti tag. 6. Tova-csevszky: „Smesza szlavenszki peszama”, dalegyveleg, éneklő a szerb egyházi dalárda hölgykara. 7. Szerb népdalok, éneklő guszlya kísérettel Zlatanov Szilárd karlovai tanító. 8. Mokranjac: „V. Rukovet”, dalegyveleg, éneklő a szerb egyházi dalárda vegyes kara. A hangversenyre szóló meghívókat a napokban bocsájtyják ki.

*** Az izr. nőegylet jelmezesestélye.** Február hó 3-án tartja meg a helybeli izr. nőegylet ez idei nagy jelmezesestélyét a kaszinó összes termeiben, esti kilenc órai kezdettel. A belépőjegyek ára személyenként 3 korona, családjegy 6 korona. Külön meghívókat nem bocsájtyanak ki.

TÁVIRATOK.

A helyzet.

A miniszterelnök a királynál.

Budapest, január 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Bécsből sürgönyzik, Fejérváry Géza báró miniszterelnököt a király ma délelőtt 11 órakor külön kihallgatáson fogadta.

Miniszterünk utja.

Budapest, január 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Vörös László kereskedelmi, Feilitzsch Artur báró földmívelési miniszter és Popovics pénzügyi államtitkár, akik tegnap délután Bécsben részt vettek a kereskedelmi szerződéseket ügyében tartott közös miniszteri értekezleten, ma reggel Bécsből visszautaztak Budapestre.

Wekerle békeakciója.

Budapest, január 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Politikai körökben konstatalják, hogy Wekerle Sándor komolyan tárgyal a béke érdekében. Tárgyalásainak anyagát titokban tartják, de annyi kiszivárgott belőle, hogy az átmeneti miniszterium eszméjét óhajtja megvalósítani, a miben egyszer már fáradozott. A koalíciós hírek azonban nem szólnak biztatóan a tárgyalásokról.

Apróbb dolgok.

Budapest, január 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Temesvármegye közig. bizottsága Képf Jakab csaczi körjegyzőt renitenskedése miatt felfüggesztette állásától.

Budapest, január 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Hajduböszörményben az adóhivatal felhívására a városi végrehajtó az egyházi pénztárnál lefoglalta a tanítók nyugdíjilletékét a januári fizetésekor s a lefoglalt összeget az adóhivatalba beszállította.

A bajor trónörökös az általános választói jogról.

Budapest, január 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Berlinből sürgönyzik, itteni politikai körökben mostanában sok szó esik Lajos herceg, bajor trónörökösnek egy nyilatkozatáról, melyt a német birodalmi gyűlésnek a választói reform tárgyalására kiküldött bizottságában tett. Lajos herceg kijelentette, hogy véleménye szerint a választás eredményének vissza kell tükröznie a lakosság érzületét. Ez pedig csak általános titkos választási jog mellett lehetséges.

A francia elnökválasztás.

Budapest, január 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Versaillesból telegrafálják: Az elnökválasztás következőleg ment végbe: Tizenegy óra ötvenöt perckor indult a parlamenti vonat a Saint-Lazare pályaházból, ezt követte tizenkét órakor a kormány és a diplomaták vonata, amely állott egy szalonkocsból a miniszterek részére, egy másik pedig a nagyhatalmak képviselői számára. A pályaudvar bejárója előtt óriási néptömeg tolongott.

Közvetlenül a megérkezés után a kongresszus tagjai reggelihez ültek a különféle versaillesi vendéglőkben, miközben a Rue Gambetta-ban lévő kongresszusi termet tür lmetlen néptömeg ostromolta. Egy órára teljesen megtelt a terem. A karzaton a rogyásig szorongott egymás mellett a közönség. Különösen sok hölgy volt látható. Lent a t-remben ötszázkilencvenegy képviselő és 300 szenátor foglalt helyet. Egy óra tizenöt perckor dörpérgés közben, két sor katoná között bevonult a kongresszus elnöke, kísérve a két kamara tisztikarától. Az elnök ünnepies csöndben, néhány szóval vázolta a kongresszus célját, majd megalakítottak jelentette ki a nemzetgyűlést.

Erre megkezdődött a szavazás. A kongresszus tagjai szavazó cédulákkal a kezükben egyenként felléptek az urnához,

a melybe beledopták a cédulákat; egyben minden egyes szavazó kis fagolyócskát is kapott s ezt egy közelálló szekrénybe kellett elhelyezni. (A szavazó-cédulák és fagolyók számának egyezni kell, különben a szavazás érvénytelen.)

A szavazás javában folyik. Az eredmény kihirdetése csak az esti órákban várható. A közönség általában biztosra veszi Fallières győzelmét, aki a tegnapi próbaszavazásnál 649 szavazatból 416-ot kapott.

Nagy csőd.

Budapest, január 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből táviratozzák: A Robicsék és Ehrlich szövögyár csödbe jutott. A passzívák félmillió koronát tesznek ki.

A marokkói konferencia.

Budapest, január 17. (A „Torontál” ered. távirata.) Mint Algéirásból sürgönyzik, a tegnapi konferencián Almodovar beszédet mondott, a melyben kifejtette, hogy a békét csak olyan reformok izosítják, melyek a szultán szuverenitását, államainak integritását és a nyílt ajtó politikáját megőrzik.

Budapest, január 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Algéirásból sürgönyzik: A konferencia tartamáról kalandos hírek terjedtek el. Némelyek egy hetet emlegetnek és utána háborút jósolnak, mások szinte végnélküli vitákat várnak.

Oroszország pénzügyei.

Budapest, január 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Szentpétervárról sürgönyzik, az orosz pénzügyminiszter kijelentette, hogy az egymilliárdos kölcsön fölvétele után az államadósság annuitása évi 275 000 frankkal növekedett, tehát minden egyes lakosra 75 kopek jut. Oroszország tehát mindenképpen fizetőkép.

Budapesti gabonatörzse.

Budapest, 1906. január 17.

A készárúüzlet hivatalos árjegyzései:

Buzza	Kilós	100 fillér.		Kilós	100 kilogr.	
		kor.-tól	kor.-ig		kor.-tól	kor.-ig
Tiszavidéki uj	76	16 80	17 —	79	17 20	17 55
Pestvidéki uj	76	16 50	16 85	79	17 —	17 35
Bánsági uj	76	16 70	17 05	79	17 25	17 40
Bácskai uj	76	16 90	17 15	79	—	—
Rozs elsőrendű					13 55	13 70
„ másodrendű					13 35	13 50
Arpa takarmány					14 25	14 55
„ égetni való					—	—
„ sörfőzésre való					—	—
Zab					14 50	14 60
Tengeri bánsági					—	—
„ másnémet					—	—
Repce káposzta					—	—
„ bánsági					—	—
Kilós					—	—

Határidő-üzlet.

Budapest, január 17. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén az árak némileg emelkedtek. Déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buzza (áprilisra)	17.14	—
Buzza (1906. októberre)	16.88	—
Rozs (áprilisra)	14. —	—
Tengeri (májusra)	13.72	—
Zab (áprilisra)	14.56	—

Szerkesztői Uzenetek.

Egy előfizető. Nagy köszönettel tartozunk előfizetőinknek, kik a többek között a piacon előforduló szabálytalanságokat közlik velünk. De méltóztatásuk belátni, hogy egy névtelen levélre nem lehet hatósági közeget ilyen súlyos vádakkal illetni. Ha Ön a nevét közli velünk, akkor szívesen kiadunk egy ilyen tisztas hangon tartott panaszt. Magától értetődik, hogy az Ön nevét csak nekünk, de nem egyszersmind a nagy közönségnek kell ismernie.

K. M. Ma jön.

B. A. A cikket vettük, de majd csak a másik sorozat után közöljük. Üdv.

Vonatok érkezése és indulása

Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekről.

Érvényes 1905. október hó 1-től

Érkezik:

a) A nagybecskereki pályaudvarra:

Temesvár, Versecz, Zsombolyáról: délelőtt 9 óra 33 p.
Pancsováról: délután 5 óra 40 p.
Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 22 p.; délután 5 óra 30 perc.
Szegedről: (motorkocsi) d. e. 9 óra 37 perc.
Budapest—Nagykikindáról: este 9 óra 58 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarra:

Zsombolyáról, Verseczről, Alibunárról és Temesvárról: este 8 óra 05 p.
Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 28 p.
Pancsováról: reggel 8 óra 27 p.
Zsombolyáról: (keskenyvágányu vonal) reggel 8 óra 23 p.; este 7 óra 05 p.

Indul:

a) A nagybecskereki pályaudvarról:

Pancsovára: délelőtt 8 óra 10 p.; este 7 óra 5 p.
Szeged—Budapestre: d. e. 10 óra 10 p.; este 6 óra 46 p.
Szegedre: (motorkocsi) d. u. 1 óra.
Nagykikinda—Budapestre: reggel 6 óra 7 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:

Zsombolya, Temesvár, Versecz: délután 4 óra 35 p.
Temesvár, Versecz, Antalfalva—Pancsova és Alibunárra: reggel 3 óra 33 p.
Zsombolyára: (keskenyvágányu vonal) reggel 3 óra 58 p.; délután 5 óra 25 p.
Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délelőtt 11 óra 33 p.

RÁMPÁS

literje 30 krajcár

Dr. Brájjer Lajostól.

Kapható

Zápolya-utca 1. szám alatt

a házmesteri lakásban.

(26-x.8)

Szerb- és németpárdányi tej és más élelmi cikkek értékesítő szövetkezet.

MEGHÍVÓ.

A „Szerb- és németpárdányi tej és más élelmi cikkek értékesítő szövetkezet” tagjai az 1906. évi január hó 28-án d. u. 1 órakor saját házában tartandó

VI. rendes évi közgyűlésre

tisztelettel meghívottnak.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó és a jegyzőkönyvvezető kinevezése.
2. A felveendő jegyzőkönyv hitelesítésére 2 tag választása.
3. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentésének, valamint az 1905 évi zárszámadás előterjesztése, a mérleg megállapítása és a felelős számadóknak a felmentvény megadása.

4. Indítványok.

Párdány, 1905. január 16-án

Malin Mladen, ig. elnök

Vagyon.

Mérleg-zámla 1905. évről.

Teher.

Készpénz	41 23	Részvénytőke	5434 40
Épületek	6200 —	Kölesön párdányi hitelszövetkezetnek	6000 —
Gépek és egyéb berendezések	3155 —	Fohsz Györgynek	656 18
5 drb hitelszövetkezeti üzletrész	250 —	5 drb üzletrészre	146 35
Fakészlet	15 —	Bélyegilletékben	90 73
Követelések	2852 70		
Leírás	413 73		
	12927 66		12927 66

Veszteség

Veszteség- és nyereség-számla

Nyereség

Személyzet	525 60	168230 kiló vaj	3536 81
Kölesöntörlesztés és convertálás	2800 00	3885650 liter sovány tej	1212 25
	810 00	353 liter tejszín	42 96
Kamat	642 33	2685 liter vajastej	93 60
Iroda	32 99	190 kiló turó	32 48
Ház fenntartására	37 25	191 kanna savó	11 42
Üzleti költségek és tüzifa	357 44	Házbér	137 50
Alfa Separator	112 72	Üzletrész befizetés	896 30
Gépész és bádogos	55 44	Kézelési költségek	502 40
5 drb üzletrészre	47 25	Kölesön convertálás	3580 —
45800 liter teletj	4644 86	Szállítási költségek megtérítése	33 40
Veszteség mint egyenleg	41 23	Vegyes bevétel	9 25
		Nyereség mint egyenleg	19 34
	10107 11		10107 11

Párdány, 1905. évi december 31-én.

Liess János s. k., üzletvezető

Merzig Miklós s. k., igazg. tag.

Bartole Miklós s. k., igazg. tag.

Johann Wollmer s. k., igazg. tag.

Malin Mladen s. k., igazg. elnök.

Katzler Ádám s. k., igazg. tag.

Jelen számadási mérlegel a fő- és segédkönyvekkel összehasonlítottuk s minden tekintetben helyesnek találtuk

A felügyelő-bizottság:

(13-11)

Péter Krámer s. k.

Divo Miklós s. k.

Nikolaus Zapfl s. k.

17. polg. szám. 1906.

99-33

Hirdetmény.

A nagybecskereki kir. törvényszék közhírré teszi, hogy a Temesbégavölgyi vízszabályozási társulatnak Gád község érdekeltejei elleni kisajátítási ügyében a kártalanítási eljárás a 172/1906. p. számú végzéssel folyamatba tétetvén, a helyszíni tárgyalásra határnapul 1906 évi január hó 25. napjának d. e. 9 órája Gád község-házához kitűzetett s akkorra a kisajátító társulat és a kisajátítási összeírásban megnevezett tulajdo osok, nemkülönben a többi telekkönyvi érdekeltek egyenként külön s a távollevők és ismeretlen tartó-kodásuak részére ezennel ügygondnokul kinevezett dr. Sándor Mihály nagybecskereki lakos, ügyvéd megidézettnek azzal, hogy az érdekeltek elmaradása a kártalanítás tekintetében a határozat hozatalát nem gátolja, s hogy az egyéni külön értesítésnek elmaradása vagy a tárgyaláson meg nem jelenés miatt igazolásnak helye nincsen.

Megjegyeztetik, hogy a kártalanítás tárgyát a gádi 209., 179., 8., 9., 144., 93., 138., 128., 113., 27., 169., 95., 147., 127., 167., 141., 12., 258., 18., 150.,

103., 15., 41., 161., 213., 366., 278., 156., 116., 91., 380., 381., 454., 200., 302., 305., 87., 90., 4., 86., 337., 447., 14., 23., 112., 16., 88., 42., 407., 25., 349., 307., 275., 180., 44., 411., 241., 110., 154., 310., 49., 47., 48., 164., 106., 441., 133., 79., 372., 76., 78., 203., 125., 126., 153., 388., 168., 26., 175., 94., 73., 72., 100. és 149. számú ügyekben felvett i g a l a n o k képezik.

Nagybecskerek, a kir. törvényszék mint polgári bíróságnak, 1906. évi január hó 5. napján tar ott üléséből.

Dr. Duka László,
kir. törvényszéki elnök h.

Dr. Bertin Lajos,
kir. törvényszéki jegyző.

Egy jókarban levő használt
ruganyos kocsi

(Steier Wagen)

== megvételre kerestetik. ==

Cím a kiadóhivatalban.

(88-x.4)

HIRDETÉSEK

felvételnek a

„TORONTÁL” KIADÓHIVATALÁBAN.